

Helping hand

Christensen, Arne; Hansen, Ebba Holme

Published in:
Lægemiddelforskning

Publication date:
2009

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Christensen, A., & Hansen, E. H. (2009). Helping hand: patientens forlængede arm. *Lægemiddelforskning*, 40-42.

Helping Hand

– patientens forlængede arm

Helping Hand med indsat blisterkort indeholdende tabletter. Et grønt lys minder patienten om at tage tabletter til tiden. Et rødt lys viser, at tabletten ikke blev taget.

Sundhedsvæsenet har mulighed for at tilbyde glemsomme patienter en hjælpende hånd. Et nyt studie viser, at en elektronisk påmindelse med apparatet Helping Hand forbedrer medicin efterlevelsen hos blodtrykspatienter med 15% i kombination med individuel rådgivning.

Af Arne Christensen og Ebba Holme Hansen

Det er et faktum, at patienter sjældent tager medicinen som ordineret. Forskellige undersøgelser har dokumenteret manglende medicin efterlevelse fra 1/3 til op mod 90% af patienterne. Undertiden kan afvigelse fra ordineret medicinering være hensigtsmæssigt, men sædvanligvis har det negative konsekvenser for patienternes helbred, sundhedssystemets ressourceforbrug og samfundets økonomi. Der kan være mange grunde til, at patienter ikke tager deres medicin som ordineret, men ofte bunder manglende medicin efterlevelse i hverdagslivets sociale kontekst, patientens

værdier, opfattelser og evner – eller der kan være tale om simpel glemsomhed, frygt for medicinens bivirkninger, dårlige erfaringer med lægemidler eller manglende tillid til den læge, som udskriver medicinen.

Manglende medicin efterlevelse er en individuel problematik. Det er både unge og ældre, mænd og kvinder, der ikke lever op til receptens ordlyd og rådgivningen fra læge og farmaceut. Der er ikke noget, som tyder på, at ældre patienter er mere glemsomme end resten af befolkningen. Faktisk er den ældre del af befolkningen bedre til at huske at tage medicinen – måske fordi de er mere medicin vante og mere autoritetstro.

En mulighed for at forbedre medicin efterlevelsen kan være brug af såkaldte *reminder devices*. Disse apparater minder patienterne om at tage den rette medicin til den rette tid. Helping Hand er et sådant device, og vi har underkastet brugen af apparatet en undersøgelse for at finde ud af, om den elektroniske påmindelse fungerer efter hensigten. Studierne har drejet sig om både patienters og sundhedsprofessionelles (læger, farmaceuter, sygeplejersker osv.) accept af Helping Hand og om dens effekt på medicin efterlevelsen hos patienter med forhøjet blodtryk.

Apparatet resulterede i en forbedret medicin efterlevelse på ca. 6%, og det er i sig selv ret meget. Kombineret med målrettet rådgivning, som bygger på data fra apparatet, var der en næsten tre gange så stor effekt, som når den hjælpende hånd blev benyttet alene.

En elektronisk hjælper ved hånden

Helping Hand er et apparat, som kan rumme såkaldte blisterkort med tabletter. Blisterkort er plastikkort med små bobler (engelsk 'blister'), som ofte bruges til indpakning af tabletter. Disse blisterkort bliver skubbet ind i apparatet, som har cirka samme taskevenlige størrelse som en lille fjernbetjening eller en mobiltelefon. En gang om dagen minder Helping Hand så

med et stærkt blinkende lys og en høj bippende lyd patienten om, at det er tid til at indtage dagens dosis. Patienten fjerner blisterkortet, tager tablettten og sætter kortet tilbage i apparatet. Til brug for forskere findes en særlig version af apparatet, som gemmer data om, hvornår patienten har taget tabletterne, og disse data kan downloades til en computer for nærmere analyse.

Bred accept blandt patienter og sundhedsprofessionelle

Vi gennemførte flere spørgeskemaundersøgelser blandt både patienter og læger på internettet, hvor de blev bedt om at tage stilling til Helping Hand. Desuden spurgte vi patienter, som deltog i kliniske forsøg, og deres behandlende læger om, hvad de synes om Helping Hand. Resultaterne viste, at cirka tre ud af fire synes, at Helping Hand er en rigtig god ide, og at dens reminderfunktion er nyttig.

To ud af tre adspurgte ville gerne begynde – eller fortsætte – med at bruge Helping Hand. Nogle af patienterne så dog også ulemper ved apparatet, som for eksempel at det kun kan bruges med bestemte blistere og kun med én slags medicin ad gangen. For nogle var det desuden problematisk, at apparatet giver lyd på samme tid hver dag – måske vil patienten gerne sove længe om søndagen, og så kan 'Helping Hand' være et irritationsmoment.

Helping Hands effekt på medicin efterlevelse

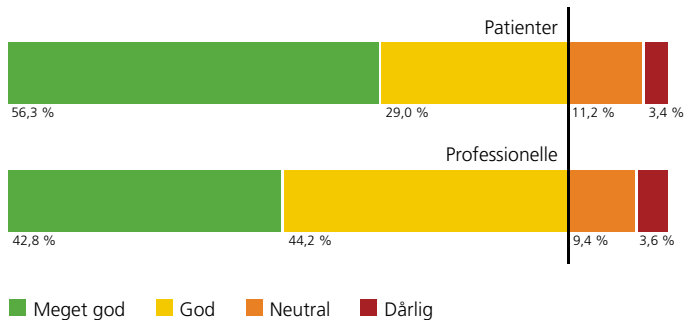
I et klinisk forsøg med blodtryks-sænkende medicin med ca. 400 patienter undersøgte vi, om Helping Hand kunne forbedre patienters medicin efterlevelse. I undersøgelsen brugte den ene halvdel af patienterne apparatet sammen med deres blodtryksmedicin i et halvt år. Efter det halve år blev deres medicin efterlevelse og blodtryk så sammenlignet med den anden halvdel af patienterne, som ikke havde haft apparatet. Samlet set havde patienterne taget deres medicin i ni ud af ti dage (medicin efterlevelse på knap 90%). De patienter, som havde brugt Helping Hand havde dog en 6% højere medicin efterlevelse. Med andre ord glemte de kun ca. halvt så mange tabletter, som patienterne uden ekstra hukommelseshjælp.

Patienternes blodtryk blev derimod ikke påvirket af brugen af apparatet. Blodtrykket var, efter patienterne var begyndt at tage medicinen, faldet i begge grupper, og i begge grupper var blodtrykket ved slutningen af studiet, som det burde være. Den forskel, at patienterne i Helping Hand-gruppen tog en ekstra tablet hver attende dag, var ikke stor nok til at sænke blodtrykket yderligere. Derfor ser det ud til, at det med den undersøgte medicin ikke har nogen alvorlig betydning for blodtrykket, hvis man glemmer en tablet i ny og næ.

Tilbage melding om medicin efterlevelse til patienter

Helping Hand blev brugt i et andet forsøg til at monitorere patienternes medicin efterlevelse elektronisk. Det skete naturligvis for at hjælpe de patienter, som glemmer at tage deres medicin, men også for at komme de patienter i møde som synes, at de egentlig ikke behøver at tage deres medicin – og de der ikke tager medicin af frygt for bivirkninger. Grunden til at patienterne glemmer blodtryksmedicinen kan være, at for højt blodtryk ikke giver besværlige symptomer, og sygdomstilstanden kan derfor føles meget abstrakt for patienten. Der er ingen umiddelbar konsekvens ved at glemme en dosis her og der – medicinen giver måske bivirkninger, og det er svært at forholde sig til et alvorligt sygdomsscenario,

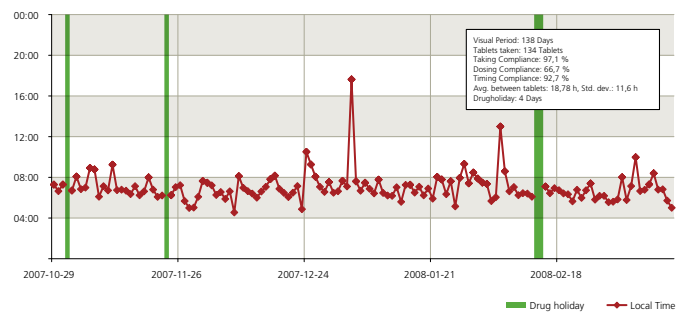
REMINDER

Patienter (N=403), Professionelle (N=138), $p=0,011$

Patienters og sundhedsprofessionelles opfattelse af Helping Hand's reminderfunktion.

TIDSPUNKT FOR TABLETINDTAG

Eksempel på en patients indtagelse af tabletter gennem flere måneder.

Helping Hand – også til at monitorere patienternes medicin efterlevelse elektronisk.

der ligger langt ude i fremtiden, som konsekvens af mange år med for højt blodtryk.

Medicinefterlevelsen blev gennemgået gentagne gange af en farmaceut sammen med patienten. Ved disse møder viste farmaceuten en graf over forløbet af medicinindtagelsen, som så var udgangspunkt for en samtale. På denne måde er det muligt at hjælpe patienten med dennes individuelle problemer med lægemiddelbehandlingen. Forsøget foregik på apoteker i Tyskland.

I dette forsøg blev medicinefterlevelsen forbedret med 15%. Imidlertid indgik der relativt få patienter i undersøgelsen, så resultaterne gælder ikke nødvendigvis for en større gruppe patienter. Heller ikke i dette forsøg var der forskel på patientgruppernes blodtryk, hvilket igen viser, at moderne blodtryksmedicin virker efter hensigten, selv når enkelte tabletter udelades i behandlingen. Både patienter og farmaceuter var generelt meget glade for denne mere dybdegående kon-

takt, hvor det var muligt at afhjælpe individuelle problemer mere målrettet end det er tilfældet i den almindelige, travle apotekshverdag.

Hjælper den?

Helping Hand er accepteret af et flertal af patienter og sundhedsprofessionelle. Apparatet ser ud til at forbedre medicin efterlevelse med 6%, og kombineret med individuel rådgivning er der tale om en forbedring på 15%. Der var imidlertid ikke forskel på patienternes blodtryk i de to patientgrupper (med og uden brug af Helping Hand).

Patientens forlængede robotarm hjælper med at forbedre medicinefterlevelsen. Det skyldes andre forhold, at det ikke kom klart til udtryk i forskelle i patientgruppernes blodtryk. Der vil derfor være et større potentiale i at anvende HH i forbindelse med lægemidler som fx p-piller, HIV-medicin eller lægemidler mod epilepsi, hvor en nøjagtig medicin efterlevelse er afgørende for behandlingsresultatet.

MEDICINEFTERLEVELSE

Medicinefterlevelse er graden af overensstemmelse mellem patientens faktiske medicinindtagelse og den ordinerede behandling. Medicinefterlevelse opgives ofte i procent. På engelsk hedder medicinefterlevelse *compliance* eller *adherence*.

COMPLIANCE DEVICES

Der findes en række hjælpemidler, som skal sikre, at medicin bliver taget regelmæssigt. Det kan være doseringsæsker med rum til alle ugens dage, eller armbåndsure som kan programmeres til at minde patienten om, at det er tid til at tage medicinen. Disse betegnes på engelsk *compliance devices*. Apparatet Helping Hand er et compliance device.

*Cand.pharm. Arne Christensen er ph.d.-studerende på Institut for Farmakologi og Farmakoterapi
Cand.pharm. Ebba Holme Hansen er professor på Institut for Farmakologi og Farmakoterapi*